

Mirosław Hoffmann

Cerkiewnik, gm. Dobre Miasto, woj.
olsztyńskie, St. V, AZP: 21-60/5

Informator Archeologiczny : badania 23, 23-24

1989

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

EPOKA BRĄZU

Okresy brązu

Arbasy, gm. Drohiczyn,
woj. białostockie,
St. 14, AZP: 50-81/11

Konserwator Zabytków Archeologicznych
w Białymstoku

Badania prowadził mgr Jerzy Maciejczuk. Finansował WKZ w Białymstoku. Pierwszy sezon badań. Osada kultury trzcinieckiej.

Stanowisko odkryte zostało podczas badań w ramach AZP jesienią 1986 r. Położone jest na wydumie, łagodnie opadającej w kierunku rzeczki Silnej — dopływu Bugu, około 300 m na północny-wschód od wsi. Droga polna oraz systematycznie wybieranie piasku doprowadziły do częściowego zniszczenia osady.

Badania ratownicze miały na celu określenie charakteru osady i stopnia jej zniszczenia. Założono trzy wykopy o łącznej powierzchni 94 m² w miejscach, gdzie na powierzchni wystąpiły duże skupiska materiału zabytkowego i kamieni. W wykopach 1 i 2 układ stratygraficzny został zniszczony. W warstwie luźnego piasku wystąpił jedynie ubogi materiał krzemienisty (drapacz i odłupki) oraz fragmenty ceramiki kultury trzcinieckiej. Wykop 3 założono na skraju młodzianka sosnowego w północno-wschodniej części wydmy. Odkryto tu w warstwie kulturowej na głębokości ok. 120-130 cm od powierzchni gruntu bogate ślady osadnictwa w postaci kilku skupisk ceramiki, zawierających kilkanaście naczyń kultury trzcinieckiej o różnym stopniu zachowania. Najliczniejszą grupę stanowiły naczynia esowate, niektóre bogato zdobione (ornament linii rytých poziomych i falistych, rzędy otworków pod wylewem). W pobliżu skupisk odkryto kilka nieckowatych, płytkich spaleńsk. Materiał krzemienisty wystąpił nielicznie. Natrafiono również na fragmenty ceramiki z okresu wpływów rzymskich.

Materiały i dokumentacja znajdują się w Muzeum Okręgowym w Białymstoku.

Badania nie będą kontynuowane.

Bobin, gm. Proszowice woj. krakowskie St. 5 patrz okres rzymski

Brzezine, gm. Pleszew woj. kaliskie St. 29 patrz okres halczacki

Cerkiewnik, gm. Dobre Miasto,
woj. olsztyńskie,
St. V, AZP: 21-60/5

Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie

Badania prowadził mgr Mirosław Hoffmann. Finansowało MWIM w Olsztynie. Drugi sezon badań. Naturalnie obronna osada grupy mazursko-warmińskiej kultury łużyckiej. Osada pruska z wczesnego średniowiecza (XI-XII w.) oraz osada późnośredniowieczna (XIV-XV w.).

Celem było rozpoznanie południowo-wschodniej części osady oraz określenie stopnia zniszczenia tej partii stanowiska.

Założono trzy wykopy (nr V-VII) o łącznej powierzchni 187 m². Odkryto, udokumentowano i wyeksplorowano 26 obiektów (nr 24-45, 45a, 46-48), w tym 22 kultury łużyckiej, jeden wczesnośredniowieczny oraz trzy domostwa datowane na okres późnośredniowieczny. Górne partie wszystkich obiektów zniszczone były przez orkę lub przez wzniesione na niektórych z nich, wspomniane już budyki późnośredniowieczne.

Z odnoszących się chronologicznie do schyłku epoki brązu obiektów osadniczych kultury łużyckiej dominują liczebnie jamy, z których większość posiadała kolistą, bądź owalną w planie kształt o średnicach od 0,7 do 1,5 m. Pod względem głębokości wydzielić można dwa rodzaje jam: płytkie, o miąższości 0,2-0,3 m oraz jamy głębokie, o miąższości 0,6-0,7 m, a niekiedy osiągające nawet głębokość 1 m. Pod względem inwentarza wyróżnić należy jamę nr 39, z której oprócz fragmentów kilku naczyń ceramicznych pozyskano również bryłkę brązu (jest to pierwszy, odkryty dotychczas na osadzie utamek tego stopu). Połączona w górnej partii warstwą rozsypiskową z obiektem 45a, głęboka jama nr 45 zawierała znaczną ilość ceramiki (w tym pucharck o wyodrębnionym, wkłę-

stym dnie i fragmenty dużego, płaskodennego naczynia) oraz dużo polepy ze śladami formowania. Odnotować należy również wystąpienie w jamie nr 41 typowego „łużyckiego” garnka o obmazywanej powierzchni. Z palenisk wzmiankowania wymaga wyłożony kamieniami, nieckowaty w profilu (miąższość do 0,40 m) obiekt nr 38, którego inwentarz ceramiczny stanowiły m. in.: dolna partia dużego, płaskodennego naczynia o powierzchni pionowo obmazywanej palcami, fragmenty niestarannie wykonanego naczynia sitowatego oraz fragmenty naczynia zdobionego grupami rytych linii.

We wczesnym średniowieczu użytkowana była przewarstwiona, owalna w planie jama odpadkowa nr 30, która zawierała m. in.: liczne fragmenty ręcznie lepionej i obtaczanej ceramiki, polepę oraz kości zwierzęce.

Późnośredniowieczną fazę użytkowania wyniesienia położonego między Łyną, a jeziorami Stobojno i Kominek potwierdzają pozostałości zagłębionych w ziemię domostw (obiekty nr 29, 33 i 47). Prostokątne w planie domostwa nr 29 i 33 zawierały fragmenty naczyń ceramicznych, kości zwierzęce oraz przedmioty żelazne, w tym gwoździe, okucia oraz piesznię. Ścisłą chronologię tej fazy użytkowania osady ustalić będzie można po bliższym określeniu dwóch brakteatów, które wystąpiły w obiekcie nr 47.

Przeprowadzone w tym sezonie prace pozwoliły zrealizować wytyczony cel. Wstępnie rozpoznano południowo-wschodnią partię stanowiska. Obecnie stwierdzić już można, że w „łużyckiej” fazie funkcjonowania osady użytkowany był cały południowo-wschodni człon wyniesienia, wraz z jej południowym, dochodzącym do bezimiennego cieku wodnego stokiem. Stwierdzony w wyniku badań stopień destrukcji stanowiska jest mniejszy niż podejrzewano.

Materiały i dokumentacja z badań znajdują się w Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie.

Badania będą kontynuowane.

Cieszanowice, gm. Gorzkowice woj. piotrkowskie St. 4 patrz. notit

Dąbrówka Zabłotnia woj. radomskie St. 13 patrz. okres rzymski

Dolic, woj. szczecińskie,
St. 45, AZP: 35-11

Polska Akademia Nauk Instytut Historii Kultury Materialnej Zakład Archeologii Nadodrza Pracownia Archeologiczna w Szczecinie

Badania prowadził mgr Stefan Wesolowski przy współpracy Heleny Bona. Finansował IIMK PAN. Pierwszy sezon badań. Osada kultury łużyckiej z IV okresu epoki brązu.

Badania terenowe na obszarze Kotliny Pyrzyckiej i jej morenowych obrzeżach od kilku lat koncentrują się na jednym z wybranych mikroregionów osadniczych kultury łużyckiej nad Małą Iną (rejon Dolic), gdzie uchwycono zespół stanowisk (cmentarzysk i innych śladów osadniczych) reprezentujących młodsze fazy osadnicze epoki brązu. Dotychczas przebadano dwa cmentarzyska (stan. 30 i 40) jednocześnie rozpoznawano powierzchniowo współczesne nekropolom osadnictwo. Celem badań było rozpoznanie osad i innych śladów zasiedlenia w badanym mikroregionie osadniczym. Na charakter tych badań, określonych jako zwiadowczo-wykopaliskowe, miała wpływ ograniczona dostępność do badań w postaci terenów zalesionych, stosunkowo rozległy obszar do rozpoznania obejmujący dwie nekropole, a także ograniczony czas i środki finansowe. W bieżącym sezonie wykopaliskowym koncentrowano się na odkryciu i przebadaniu śladów zasiedlenia w sąsiedztwie cmentarzyska na stan. 30. Penetrując powierzchniowo obszar 15 ha lasu (starodrzew — buk, dąb), przebadano na stan. 40 metodą odwiertów i wykopów sondażowych powierzchnię 6 ha odkrywając osadę zajmującą przestrzeń około 5 ha. Łącznie wykonano 90 odwiertów i 6 sondży o powierzchni 0,35 ara na głębokość od 0,80 m — 1,20 m. Poczyniono ważne obserwacje odnośnie charakteru warstw i ich funkcji pod względem przyrodniczym i kulturowym. Wyróżnioną warstwę II-gą — piasek żółto brunatny o dużej zawartości próchnicy, o miąższości 0,40 m, zawierającą liczne ułamki naczyń można by ocenić jako poziom gleby ornej ukształtowanej na badanym stoku pagórka przed posadzeniem lasu. Gleba ta przykrywała na obszarze badanym warstwę związaną z osadnictwem. W wyróżnionej warstwie III-ciej o miąższości 0,60 m, a zawierającej próchnicę brązową z popiołem, spalenizną, szczątkami organicznymi i ułankami naczyń możemy określić jako warstwę kulturową — pozostałość osady. Funkcję i charakter tej warstwy potwierdzają obiekty typu jamy ziemne z dużą zawartością ułanków naczyń, popiołów ze spalenizną i półziemianka z paleniskiem. Kolejna warstwa IV-ta, piasek ze żwirem o miąższości do 0,40 m, w którym wyróżniono warstewki próchniczne z dużą zawartością związków organicznych, stanowiła przypuszczalnie poziom pierwotnej próchnicy kopalnej ukształtowanej na wzniesieniu przed uchwyconymi tu śladami osadnictwa kultury łużyckiej.

Badania pozwalają na przeanalizowanie uzyskanych źródeł pod względem charakteru i funkcji odkrytej osady, zajmowanego obszaru, oceny chronologicznej, a także zaistniałych współzależności, m. in. czasowych między osadą a cmentarzyskiem.

Badania w mikroregionie dolickim będą kontynuowane.

Grobniki, gm. Głubczyce,
woj. opolskie,
St. 7, AZP: 99-36/ — nie bad.

Muzeum Śląska Opolskiego w Opolu

Badania prowadziła mgr B. Jarosz, uczestniczyła J. Kawecka. Konsultował prof. dr hab. Bogusław Grediga. Finansowało Muzeum Śląska Opolskiego. Trzeci sezon badań. Cmentarzysko ciałopalne kultury łużyckiej.

Badania były kontynuacją prac prowadzonych w latach 1987-88. Wykop o wymiarach 10 x 5 m zlokalizowano na południowym stoku wzniesienia, równoległe do wykopu z roku ubiegłego.